

2010-10-25

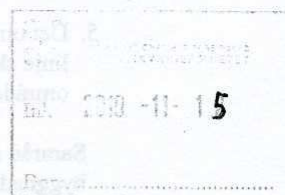
432- 7167-09

L2167

1

Kulturmiljöenheten
Olle Lind
Direktnr. 023-814 21
Fax nr. 023-811 18
olle.lind@w.lst.se

Hedemora kommun
Box 201
776 28 Hedemora

Beslut om byggnadsminnesförklaring av Wahlmanska huset, gamla varmbadhuset i Hedemora, inom fastigheten Hedemora 6:1, Hedemora socken och kommun

(2 bilagor)

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 3 kap 1 § (1988:950) lagen om kulturminnen att förklara Wahlmanska huset, gamla varmbadhuset i Hedemora, inom fastigheten Hedemora 6:1, Hedemora socken och kommun för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag och kapitel 2 § följande skyddsföreskrifter:

Skyddsområdet omfattar fastigheten del av fastigheten Hedemora 6:1 enligt situationsplan. På berörd del av fastigheten finns endast en byggnad.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör. Dock får bygganden göras tillgänglig för handikappade under förutsättning att utformning av anordningar för ökad tillgänglighet anpassas väl till byggnadens karaktär. Länsstyrelsens skall godkänna utformningen av dessa anordningar.
2. I byggnadens inre får inte ingrepp göras i stomme eller ursprunglig rumsindelning.
3. I byggnaden får inte göras ingrepp i eller ändring av äldre fast inredning, tillkommen under den tid som byggnaden användes som badhus, såsom golv, dörrar, fönster, trappräcke, panel, väggfast bänk och kakelbeklädnad på väggar.
4. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

2010-10-25

5. Det område kring byggnaden som på situationsplanen avgränsas med röd linje skall hållas i traditionellt skick. Nybyggnader får inte ske inom detta område.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnaden och område.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Frågan om byggnadsminnesförklaring väcktes 2009-06-16 av Hedemora kommun.

Wahlmanska huset ligger i norra delen av Hedemora stad och ingår i riksintresseområde för kulturmiljövården Hedemora stad. Tomten för Wahlmanska huset är belägen där Sjögatan och Långgatan möts i en spetsig vinkel vid Melins plan. Huset omges av stora lövträd.

Wahlmanska huset är uppfört i 1½ våning av tegel med ljusgula, putsade fasader och en sockel av huggen granit. Det höga valmade taket är täckt med tvåkupigt lertegel.

Den närmast kvadratiske byggnaden får ett pittoreskt och omväxlande utseende genom den fantasirika takarkitekturen med frontespiser mot norr och söder och en takkupa mot öster. Till variationsrikedomen bidrar även de utbyggda entrépartierna mot väster och norr liksom den av kreneleringar krönte, tornliknande utbyggnaden mot söder. Byggandes ytterhörn är mjukt rundade. De släta fasadytorna är prydda med tegelomeringen bl a runt fönster och som våningsband.

Byggnadens bottenvåning rymmer de gamla badrummen. De kakelklädda väggarna och klinkertäckta golven minner om byggnadens tidigare funktion som badhus. Entrén har en välbevarad karaktär med sannolikt ursprunglig panel och väggfast bänk. Övervåningen inrymde ursprungligen en liten lägenhet om ett rum och kök för baderska.

Wahlmanska huset byggdes 1899 enligt ritningar av arkitekten Lars Israel Wahlman. De ursprungliga ritningarna följdes inte helt utan byggnaden minskades ned i omfattning. Byggnaden uppfördes på en tomt som skänktes till staden av fabrikör Melin. Bakgrunden till att badhuset uppfördes var att Hedemora år 1896 färdigställt ett kommunalt vattenledningsnät. Man ville från stadens styrande dra nytta av vattenledningens hygieniska möjligheter, för att kunna erbjuda billiga bad till Hedemoras befolkning.

2010-10-25

Efter att badverksamheten upphört 1974 och hot om rivning avvärjts, renoverades badhuset och byggdes om för utställningar år 1982 med medel bl a från Riksantikvarieämbetet. Härvid försågs bl a lägenheten i övervåningen med ny takpanel.

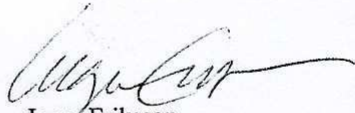
MOTIVERING TILL LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Wahlmanska huset är ett intressant exempel på arkitekten Lars Israel Wahlmans personligt utformade nationalromantiska arkitektur. Byggnaden har ett högt arkitekturhistoriskt värde. Dess funktion som kommunalt badhus, uppfört av Hedemora stad, på en till staden donerad tomt, speglar de hygienistiska och filantropiska ambitionerna vid sekelskiftet 1900. Byggnaden har härigenom även ett betydande socialhistoriskt intresse.

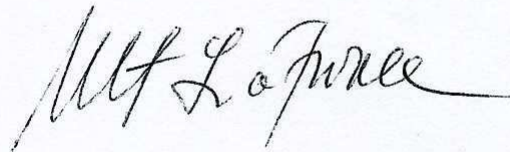
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten enligt bilaga 1.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsråd Inger Eriksson, beslutande, företrädare för rätts- och plan- och beredskapsenheterna och länsantikvarie Ulf Löfwall föredragande.

Inger Eriksson

Ulf Löfwall

Bilagor:

Hur man överklagar
Situationsplan

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet med karta och situationsplan
Fastighetsregistermyndigheten i Dalarnas län med karta
Byggnadsnämnden i Hedemora kommun
Kulturnämnden i Hedemora kommun
Dalarnas museum
Plan- och beredskapsenheten

HUR MAN ÖVERKLAGAR

